

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 października 2016 roku (znak: ENS/20/021110483) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił J. K. prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udowodnił 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Organ rentowy do pracy w szczególnych warunkach nie uwzględnił okresu zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. w okresie od 28 sierpnia 1978 roku do 16 października 1989 roku na stanowisku kierowcy ciągnika ponieważ ze złożonego oświadczenia wnioskodawcy nie wynika, że wykonywał on w spornym okresie wyłącznie stale i w pełnym wymiarze czasu prace na stanowisku „kierowcy ciągnika” w transporcie zgodnie z zarządzeniem Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31.03.1988 r wykazu A dział VIII poz.3 pkt 1 – praca kierowcy ciągnika w transporcie.

/decyzja – k. 18 – 18 verte plik III akt ZUS/

J. K. w dniu 24 listopada 2016 roku złożył odwołanie od w/w decyzji z dnia 19 października 2016 roku, wnosząc o jej uchylenie i zmianę poprzez przyznanie mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu wskazał, że w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował jako „kierowca ciągnikowy” w transporcie. Był również w tym czasie oddelegowywany do innych zakładów do wykonywania prac transportowych. Prace w polu wykonywał jedynie jako kombajnista w okresie żniw.

/odwołanie – k. 2 – 4/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podając te same argumenty, co w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 10 /.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca J. K. urodził się (...).

/bezsporne/.

W dniu 21 września 2016 roku ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę.

/wniosek – k. 1–4 plik III akt ZUS/

J. K. w okresie od 28 sierpnia 1978 roku do 16 października 1989 roku był zatrudniony w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. na stanowisku kierowcy ciągnika.

/świadczenie pracy z dn. 16.10.1989 r. – akta osobowe k.6 - koperta k. 101, zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu akta osobowe k. 3 – koperta k. 101/.

Wnioskodawca nie był członkiem spółdzielni tylko pracownikiem.

/bezsporne, zeznania wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 04.04.2017 r k. 110 w zw. z k. 114/.

Podczas całego spornego okresu zatrudnienia ubezpieczony pracował w transporcie jako traktorzysta, kierowca ciągnika. Spółdzielnia podpisywała umowy z innymi zakładami i oddelegowywała tam swoich pracowników, w tym wnioskodawcę. Ubezpieczony wszędzie wykonywał podobne czynności. Najpierw na dwa miesiące odwołujący był oddelegowany do zakładów (...) w Ż., gdzie jeździł ciągnikiem z przyczepą (U. C-360), której łączny tonaż wynosił 4,5 tony. Woził tam podzespoły z magazynów na hale, przewoził silniki, gotowe elementy wywoził do

magazynu. Do tego zakładu wnioskodawca musiał dojechać ciągnikiem, czyli pracował co najmniej 9 godzin dziennie (8 godzin samej pracy w zakładzie). Od grudnia 1978 roku ubezpieczony skierowany został do obsługi zakładów w P. G.. Tam również woził towary do magazynu, zarówno detale jak i gotowe wyroby. Pracował tam około 4 lat i ponownie został skierowany do do E.. Podczas pracy w E. został skierowany na kurs hakowy, aby mógł pomagać pracownikowi w magazynie. Pracował tam do 1986 – 1987 roku i został skierowany do obsługi (...) Przedsiębiorstwa (...) w Z.. Woził też materiały budowlane rury, cement, żwir, ziemię w ramach. Latem w czasie żniw przez okres ok. 1,5 miesiąca od 1986 roku, od którego uzyskał uprawnienia operatora kombajnu zbożowego wnioskodawca pracował przy pracach polowych jako kierowca kombajnu. Wykonywał opryski zbóż jako kierowca ciągnika na tym samym ciągniku bez przyczepy. Miał wówczas podpięty opryskiwacz, przez okres 1 miesiąca w maju przez 2 – 3 sezony. Nie wykonywał innych prac polowych. Od 1979 roku przez 2- 3 sezony, trwające około miesiąca, był przydzielony do grupy chemiczacyjnej. Zajmował się opryskiem pól. Prace te wykonywał tym samym ciągnikiem, do którego był podpięty opryskiwacz

/zeznania wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 04.04.2017 r k. 110- 111 w zw. z k. 114, zeznania świadka A. M. protokół rozprawy z dnia 04.04.2017 r k.111 – 112 , zeznania świadka M. B. protokół rozprawy z dnia 04.04.2017 r k. 112-113 /.

Podczas pracy w E. ładowaniem i rozładowaniem towaru zajmowali się inni pracownicy, wnioskodawca sporadycznie pomagał tym pracownikom w załadunku towaru, jego zabezpieczeniu, gdy na przykład dany pracownik akurat sam pracował w magazynie. Mogło to zajmować 5-10% czasu pracy. Wnioskodawca brał udział w prostych naprawach ciągnika, np. w usunięcia awarii koła czy wymianie żarówki. Poważne naprawy wykonywane były w warsztacie. Ubezpieczony je nadzorował. W spornym okresie wystąpiły dwie większe awarie w postaci wymian silnika. Taka naprawa trwała około tygodnia

/zeznania wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 04.04.2017 r k. 110- 111 w zw. z k. 114, zeznania świadka A. M. protokół rozprawy z dnia 04.04.2017 r k.111 – 112 , zeznania świadka M. B. protokół rozprawy z dnia 04.04.2017 r k. 112-113 /.

Nie było przestojów w pracy. Wnioskodawca nie miał urlopów bezpłatnych. Ww. praca była wykonywana przez wnioskodawcę w pełnym wymiarze czasu pracy i przez cały rok. Pracował także w godzinach nadliczbowych.

/zeznania wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 04.04.2017 r k. 110- 111 w zw. z k. 114, zeznania świadka A. M. protokół rozprawy z dnia 04.04.2017 r k.111 – 112 , zeznania świadka M. B. protokół rozprawy z dnia 04.04.2017 r k. 112-113 /.

W okresie od 24 marca 1986 roku do 4 kwietnia 1986 roku wnioskodawca uczęszczał na kurs operatorów kombajnów zbożowych zorganizowany przez Wojewódzki Ośrodek (...) w O. i ukończył go z wynikiem pozytywny.

/zaświadczenie nr (...) k.8/.

Po ukończeniu kursu wnioskodawca przez 1,5 miesiąca w roku był skierowany do pracy przy żniwach na kombajnie.

/zeznania wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 04.04.2017 r k. 110- 111 w zw. z k. 114/

Obecnie wnioskodawca nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego.

/bezsporne/.

Wnioskodawca posiada 22 lata, 2 miesiące i 5 dni okresów składkowych, 2 miesiące i 2 dni okresów nieskładkowych oraz 4 lata i 6 dni okresów uzupełniającej pracy na roli., w tym 9 lat i 16 dni pracy w warunkach szczególnych.

/bezsporne - wyliczenia ZUS/

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie i jako takie skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

W myśl art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Zaś ust. 2 w/w przepisu stanowi, że emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Stosownie do treści art. 32 ust. 1 w/w ustawy, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 – 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1.

Według treści § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudniania” uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powołany wykaz wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. Analiza treści wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. wskazuje, że do prac w warunkach szczególnych należą wymienione w dziale VIII (zatytułowanym „W transporcie i łączności”) pod poz. 3 „Prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych”.

Praca taka została także wymieniona w uchwale nr 64/83 Zarządu Głównego (...) Związku Spółdzielni Rolniczych (...) z dnia 25 lipca 1983 roku „w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy spółdzielczości rolniczej”. W dziale VIII (zatytułowanym „W transporcie i łączności”) pod poz. 3 „Prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych” w punkcie 1 wymieniono „kierowcę ciągnika”.

Stosownie zaś do treści § 2 ust. 1 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach w nim określonych są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest - w myśl § 2 ust. 2 - świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawione według określonego wzoru lub świadectwo pracy, w którym zakład pracy stwierdza charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawca spełnił warunki do uzyskania emerytury w zakresie wymaganego wieku (ukończone 60 lat) i ogólnego stażu pracy (co najmniej 25 lat). Jako okres pracy w warunkach szczególnych organ rentowy ostatecznie zaliczył wnioskodawcy okres pracy w łącznym wymiarze 9 lat i 16 dni. Spór dotyczył okresu

zatrudnienia wnioskodawcy w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. - od 28 sierpnia 1978 roku do 16 października 1989 roku na stanowisku kierowcy ciągnika. Odmowa uwzględnienia wymienionego okresu zatrudnienia wynikała z tego, że z zebranego materiału dowodowego w toku postępowania prowadzonego przed organem rentowym nie wynikało, że wnioskodawca w spornym okresie pracował jako kierowca ciągnika w transporcie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Odnosząc się do powyższej spornej kwestii należy w pierwszej kolejności zwrócić uwagę, że świadectwo pracy w warunkach szczególnych, wydane pracownikowi przez pracodawcę z zachowaniem warunków przewidzianych normą § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., stanowi domniemanie i podstawę do przyjęcia, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych. Samo jednakże posiadanie świadectwa pracy potwierdzającego wykonywanie zatrudnienia w warunkach szczególnych organu rentowego nie wiąże i nie przesądza automatycznie o przyznaniu świadczenia emerytalnego na podstawie art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach w postępowaniu sądowym traktuje się jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki może być więc weryfikowany pod kątem prawdziwości wskazanych w nim faktów /por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 listopada 2008 r. sygn. III AUa 3113/08, opubl. LEX nr 552003; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 30 listopada 2006 r. sygn. III AUa 466/06, opubl. Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Katowicach rok 2007, Nr 3, poz. 8; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 24 września 2008 r. sygn. III AUa 795/08, opubl. Orzecznictwo Sądów Apelacji B. rok 2008, Nr 4, str. 60/. Jednocześnie w judykaturze ugruntowane jest stanowisko, iż regulacja § 2 statuująca ograniczenia dowodowe nie ma zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym nawet zeznaniami świadków /por. uchwała Sądu Najwyższego z 27 maja 1985 r. III UZP 5/85; uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984 r. III UZP 6/84; wyrok Sądu Najwyższego z 30 marca 2000 r. II UKN 446/99, opubl. OSNAPiUS 2001, nr 18, poz. 562/.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na okoliczność rodzaju i charakteru wykonywanych przez wnioskodawcę czynności przeprowadził postępowanie dowodowe obejmujące analizę złożonej do akt sprawy dokumentacji pracowniczej oraz zeznania zgłoszonych świadków. Zeznania świadków – osób niezainteresowanych rozstrzygnięciem sprawy na korzyść którejkolwiek ze stron, a jednocześnie pracowników tego samego zakładu w tym samym czasie co wnioskodawca - nie budzą wątpliwości przy ocenie ich wiarygodności, nie są sprzeczne wzajemnie ze sobą, ani z zeznaniami wnioskodawcy, czy też z treścią załączonych do akt sprawy dokumentów; przeciwnie - wzajemnie ze sobą korespondują. W ocenie Sądu zeznania świadków i wnioskodawcy potwierdzają jednoznacznie, że ubezpieczony w spornym okresie czasu pracował jako kierowca ciągnika.

W ocenie Sądu Okręgowego zebrany w sprawie materiał dowodowy dawał dostateczne podstawy do tego, aby pracę świadczoną przez odwołującego się w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. w okresie od 28 sierpnia 1978 roku do 16 października 1989 roku na stanowisku kierowcy ciągnika zaliczyć – do prac w warunkach szczególnych.

Do pracy takiej zaliczyć należy także wykonywaną corocznie przez 1,5 miesiąca żniw od 1986 roku pracę kierowcy kombajnu, zbożowego oraz 1 miesiąca wykonywanego oprysku zbóż przez 2-3 sezony. Cytowane przepisy zrównują bowiem te obowiązki, o czym świadczy choćby fakt, iż zostały wymienione w jednym przepisie.

Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r. sygn. I UK 393/10, opubl. LEX nr 950426/. Nie byłoby zatem dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary

czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008 r. sygn. II UK 306/07, opubl. OSNP 2009/21-22/290/. Taka jednak sytuacja w niniejszej sprawie nie występuje skoro jednoznacznie ustalono, że zarówno prace kierowcy ciągnika jak i kombajmu, wykonywane przez wnioskodawcę w ramach obowiązującej go normy czasu pracy należały do prac zaliczanych do wykonywanych w warunkach szczególnych.

Lektura dotycząca spornego okresu świadectwo pracy wskazuje, że wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku kierowcy ciągnika. Wykonywanie przez wnioskodawcę pracy kierowcy ciągnika - potwierdziły zeznania słuchanych w sprawie świadków. Na ich podstawie, a także zeznań samego wnioskodawcy, Sąd ustalił, że w spornym okresie pracy wnioskodawca wykonywał pracę w transporcie jako kierowca ciągnika.

Woził towary do magazynu, zarówno detale jak i gotowe wyroby w ramach obsługi zakładów w P. G.. Woził podzespoły z magazynów na hale, przewoził silniki, gotowe elementy wywoził do magazynu, w ramach obsługi zakładów (...). Woził też materiały budowlane rury, cement, żwir, ziemię w ramach obsługi (...) Przedsiębiorstwa (...) w Z.. Prace te wykonywał jako kierowca ciągnika.

Była to praca w pełnym wymiarze czasu pracy a nawet dłużej. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy potwierdził, że pracę kierowcy ciągnika w spornym okresie wnioskodawca wykonywał stale, tj. codziennie i w pełnym wymiarze czasu pracy, tj. co najmniej przez 8 godzin dziennie a nawet dłużej. Wnioskodawca był pracownikiem w/w spółdzielni, natomiast nie był jej członkiem.

Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia pozostaje fakt, że wnioskodawca oprócz jazdy ciągnikiem sporadycznie brał udział w jego naprawie usuwając awarie na przykład polegające na wymianie koła, a także nadzorował w ciągu całego okresu spornego wynoszącego przeszło 10 lat dwie wymiany silnika. Sporadycznie pomagał innym pracownikom, którzy się tym zajmowali a pracowali akurat w magazynie samodzielnie przy załadunku towaru, jego zabezpieczeniu.

Czasu tego jednak nie należy odliczać od czasu pracy zaliczanego do pracy w warunkach szczególnych, ponieważ czynności te wiązały się w sposób nierozdzielny z obowiązkami pracy kierowcy ciągnika. Aby wyjechać w trasę wnioskodawca musiał bowiem czuwać nad właściwym stanem technicznym swojego pojazdu, nad właściwym załadunkiem. Trudno zatem uznać, by czynności te były niezwiązane z podstawowymi obowiązkami J. K..

Praca w warunkach szczególnych istotnie powinna być wykonywana stale, czyli ma to być podstawowe, zasadnicze zajęcie pracownika. Nie oznacza natomiast, iż praca taka ma być wykonywana wyłącznie, czyli bez jakiegokolwiek wyjątku. Nie tylko udowodnienie tego byłoby trudne a nawet niemożliwe, ale nawet mało prawdopodobne jest aby pracownikowi wykonującemu prace w szczególnych warunkach nigdy nie zdarzyło się wykonać innych czynności, w szczególności, nie zaliczonych do pracy w warunkach szczególnych.

Jak przyjął Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 9 maja 2014 roku w sprawie III AUa 1255/13 - przyjęcia, iż zatrudniony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy nie niweczą natomiast krótkotrwałe nieobecności na stanowisku pracy związane np. ze szkoleniami, pracami biurowymi, sprawozdawczością, jak również wykonywanie innych prac, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika, ale stanowią integralną część (immanentną cechę) większej całości, która już daje się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do cytowanego rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku (LEX nr 1469326).

Gdyby jednak nawet przyjąć, iż w z uwagi na fakt, że okresie od 1986 -1987 roku (od 5 kwietnia 1986 roku – kiedy ukończył kurs hakowy) ubezpieczony dodatkowo przez 5-10 % czasu pracy wykonywała prace związane z ładowaniem to i tak pozostały okres byłby wystarczający do uzupełnienia okresów pracy w warunkach szczególnych o brakujące 5 lat, 11 miesięcy i 14 dni.

Reasumując, mając na uwadze, że organ rentowy uznał jako okres pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych 9 lat i 16 dni, zaś wnioskodawca w toku postępowania udowodnił dalszy okres pracy jako kierowca ciągnika w wymiarze 11 lat, 1 miesiąc i 19 dni (co najmniej 9 lat, 10 miesięcy i 15 dni) uzasadnione jest przyjęcie, że w odniesieniu do

wnioskodawcy spełniona została przesłanka posiadania co najmniej 15-letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Na podstawie art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do emerytury powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jej nabycia. Zgodnie zaś z art. 129 ust. 1 świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał J. K. prawo do emerytury od dnia 1 września 2016 roku, to jest od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożony został wniosek o emeryturę.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć organowi rentowemu, wypożyczając akta rentowe.

/D.D-Z/ (nie z.).